

Podpora z fondů Evropské unie pro cukrovary v Česku

Financování rozvoje z evropských fondů a možnosti podpory v programovém období 2021+

SUPPORT FROM EUROPEAN UNION RESOURCES FOR SUGAR COMPANIES IN CZECHIA
Funding Development from European Funds and Opportunities for Support in Programming Period 2021+

Jana Košťálová – Univerzita Pardubice,
Radek Doskočil, Lenka Smolíková, Branislav Lacko – Vysoké učení technické v Brně

Česká republika dostává jako členský stát z Evropské unie značnou finanční podporu, kterou využívá ke svému rozvoji. Nezískává však jen prostředky pro rozvoj, ale přispívá zároveň do evropského rozpočtu; nicméně celková bilance je kladná. Od 1. 5. 2004 do 31. 12. 2021 činily výdaje na národní úrovni 743,3 mld. Kč a celkové příjmy 1 700 mld. Kč, Česko tak v tomto období získalo 961,5 mld. Kč z evropských fondů (1).

Obr. 1. Tereos TTD, České Meziříčí: Výměna řízkolisu č. 7 a řezačky řepy; Modernizace výrobní technologie; Modernizace výrobní technologie vyzrávání zadin a instalace FVE

Podpora z evropských fondů je z časového hlediska rozdělena do tzv. programových období (PO), které jsou sedmiletá (Česko bylo zapojeno do zkráceného PO 2004–2006 po vstupu do Evropské unie a PO 2007–2013 a 2014–2020) (2). Nyní jsme na začátku PO 2021–2027. V každém programovém období jsou stanoveny cíle podpory na evropské a návazně i na národní úrovni. Pro nynější programové období je na evropské úrovni stanoveno pět základních cílů: inteligentnější Evropa (zaměření na inovace a digitalizaci), zelenější, bezuhlíková Evropa (transformace energetiky), propojenější Evropa (budování strategických dopravních sítí), sociálnější Evropa (podpora zaměstnanosti, vzdělávání, začleňování), Evropa blíž občanům (udržitelný rozvoj měst a venkova v EU) (2). Z těchto cílů vychází i národní cíle. V tomto programovém období je na jejich plnění v ČR vyčleněno 550 mld. Kč (3). Čerpat podporu je možné především prostřednictvím národních operačních programů (OP).

Ve zkráceném programovém období 2004–2006 bylo realizováno 13 290 projektů s celkovou podporou 62 mld. Kč, ale podporu v něm nečerpal žádný z cukrovarů (4). V následujícím PO 2007–2013 bylo realizováno 78 473 projektů s celkovou podporou 613 mld. Kč (5), realizovány byly tři projekty směřující

Obr. 2. Tereos TTD: OPPIK – Obnova zařízení kompresorové stanice a využití odpadního tepla v závodu Mělníku

Tab. I. Podpora cukrovarnických firem v Česku v programovém období 2007–2013

Podnik / název projektu	Operační program	Termín realizace projektu	Výše podpory projektů (Kč)
Litovelská cukrovarna, a. s.			
Modernizace energetického zdroje Litovelská cukrovarna, a. s.	Životní prostředí	2013 – 2015	11 496 802,50
Tereos TTD, a. s.			
Rozvoj vzdělávacího procesu zaměstnanců společnosti Tereos TTD, a. s.	Lidské zdroje a zaměstnanost	2010 – 2013	5 404 687,40
Snížení emisí TZL ze sušáren řepných řízků v Cukrovaru Dobrovice	Životní prostředí	2013	16 736 500,00
Celkem	—	—	33 637 989,90

Pramen: vlastní zpracování na základě (9)

do cukrovarnictví. V PO 2014–2020 bylo k 31. 3. 2022 realizováno 74 504 projektů a vyčerpáno 499,6 mld. Kč (6). V tomto období bylo realizováno 19 projektů v cukrovarnickém průmyslu přičemž nejaktivnější byla společnost Tereos TTD, a. s.

S rozvojem Česka a jeho zvyšujícím se hrubým domácím produktem (HDP) lze předpokládat, že toto období je poslední programové období s tak masivní podporou z evropských fondů. Již v minulém programovém období byla tato podpora omezena v regionu hl. města Prahy, kde HDP na obyvatele bylo v roce 2019 na úrovni 205 % průměru EU. Pro PO 2021–2027 se také region jižní Moravy, Vysočiny, plzeňský a jihočeský region přibližily k průměru HDP na obyvatele EU (7). Lze tedy předpokládat, že nejméně v těchto krajích bude v budoucnu podpora klesat.

Cíle a metodika

I s ohledem na finanční hodnocení ekonomické stability podniků působících v cukrovarnickém průmyslu (8), které doporučuje, mimo jiné, rozšířit zdroje financování, je vhodné zvážit využitelnost zdrojů z EU pro další rozvoj. Dle posouzení SVATOŠOVÉ (8) jsou sice české cukrovary po restrukturalizaci svými výsledky srovnatelné se západní Evropou, ale probíhající energetická krize může přinést zhoršení podmínek a zvýšení výrobních nákladů. Cílem článku je podrobně se zaměřit na to, jak české cukrovary v minulých programových obdobích čerpaly podporu, a posoudit možnosti získání podpory podnikatelských aktivit v nynějším programovém období využitelné pro podniky cukrovarnického průmyslu v České republice.

Pro posouzení dosavadního využívání evropských fondů cukrovary v Česku byly využity dostupné statistiky s přehledy dosud realizovaných projektů v PO 2007–2013 a 2014–2020 zveřejňované Ministerstvem pro místní rozvoj ČR (MMR ČR) (9, 10). V těchto podkladech byly vyhledány projekty realizované v minulosti. Pro představení možností financování rozvoje cukrovarů v aktuálním programovém období pak byly využity dostupné materiály na úrovni EU, MMR ČR a dalších ministerstev odpovědných za jednotlivé operační programy, přičemž tyto informace byly analyzovány z hlediska využitelnosti pro malé a střední podniky, příp. velké podniky výrobního charakteru odpovídající typově podnikům cukrovarnického průmyslu i s ohledem na jejich rozmístění v Česku a dostupnost zdrojů v příslušných lokalitách.

Využívání zdrojů Evropské unie

Spolufinancování cukrovarnických podniků v Česku v PO 2007–2013 ze zdrojů Evropské unie

V programovém období 2007–2013 bylo možné získat podporu v rámci 26 operačních programů z evropských fondů (9). Prostředky na podporu aktivit v cukrovarnickém průmyslu bylo možné získat především z OP Životní prostředí, Lidské zdroje a zaměstnanost a Podnikání a inovace.

Programové období sice provázela řada problémů (11), ale velká většina projektů byla úspěšně implementována a přinesla zlepšení napříč různými oblastmi ve společnosti i zvýšení HDP. Z pěti cukrovarnických firem působících v Česku využily této možnosti pouze dvě, a to Tereos TTD, a. s., a Litovelská cukrovarna, a. s. (tab. I.). Jednalo se o projekty směřující do oblasti rozvoje vzdělávání a snižování energetické náročnosti.

Obr. 3. Realizace OPPIK – Energetické úspory ve společnosti Tereos TTD, a. s. – řezačka řepy Dobrovice

Tab. II. Podpora cukrovarnických firem v Česku v programovém období 2014–2020

Podnik / název projektu	Operační program	Termín realizace	Výše podpory projektů (Kč)
Tereos TTD, a. s.			
Ekologizace kotle K1 – cukrovar Dobrovice	Živ. prostředí	2015 – 2017	7 826 940
Energetické úspory ve společnosti Tereos TTD, a. s. – řezačka řepy Dobrovice	OP P I K	2020	3 720 000
Modernizace technologie řízkolisů a napájecích čerpadel společnosti Tereos TTD, a. s. – Dobrovice	OP P I K	2021 – 2022	8 310 000
Výměna řízkolisu č. 12 v cukrovaru Dobrovice	OP P I K	2021 – 2023	7 575 000
Energetické úspory – odstředivka C produktu v cukrovaru Dobrovice	OP P I K	2021 – 2022	7 933 500
Modernizace výrobní technologie České Meziříčí	OP P I K	2019 – 2021	10 234 899
Energetické úspory – odstředivka typ A	OP P I K	2018 – 2019	12 849 420
Modernizace výrobní technologie vyzrávání zadin a instalace FVE ve spol. Tereos TTD, a. s. – Č. Meziříčí	OP P I K	2021 – 2023	17 602 200
Výměna řízkolisů č. 7 a řezačky řepy v cukrovaru České Meziříčí	OP P I K	2021 – 2023	13 261 500
Energetické úspory – odstředivka typ B	OP P I K	2018 – 2021	3 581 999
Modernizace technologie řízkolisů společnosti Tereos TTD, a. s. – České Meziříčí	OP P I K	2020 – 2022	6 825 000
Energetické úspory ve společnosti Tereos TTD, a. s. – plynofikace uhelné kotelny v Kojetíně	OP P I K	2021 – 2023	0
Obnova zařízení kompresorové stanice a využití odpadního tepla v závodu Mělník	OP P I K	2021 – 2022	2 764 530,60
Hanácká potravinářská společnost, s. r. o.			
Instalace fotovoltaické elektrárny ve společnosti Hanácká potravinářská společnost, s. r. o.	OP P I K	2021 – 2022	4 520 921,09
Realizace energeticky úsporných opatření ve společnosti Hanácká potravinářská společnost, s. r. o.	OP P I K	2019 – 2020	3 000 999,99
Litovelská cukrovarna, a. s.			
Úspory energií – Litovelská cukrovarna, a. s.	OP P I K	2020 – 2022	6 026 230,40
Cukrovar Vrbátky, a. s.			
Realizace energeticky úsporných opatření ve společnosti Cukrovar Vrbátky a. s.	OP P I K	2021 – 2023	3 958 800
Moravskoslezské cukrovary, s. r. o. (a. s.)			
Úspory energie v areálu společnosti Moravskoslezské cukrovary, s. r. o., v Opavě	OP P I K	2021 – 2023	3 131 040
Energetické úspory v areálu Moravskoslezských cukrovarů	OP P I K	2018 – 2020	3 797 146,80
Celkem	—	—	126 920 127

Pozn.: OP P I K – OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

Pramen: vlastní zpracování na základě (10)

Obr. 4. Tereos TTD: OP P I K – Výměna řízkolisů č. 12 v cukrovaru Dobrovice

První projekt Litovelské cukrovarny byl zaměřen na modernizaci energetického zdroje. Projekt zahrnoval realizaci dvou projektových aktivit:

- instalaci nového tkaninového filtru pro odlučování emisí tuhých znečišťujících látek ze spalin produkovaných kotlem K1,
- rekonstrukci spalovací komory kotle K1 pro zvýšení tepelné účinnosti.

Druhý projekt společnosti Tereos TTD, a. s., se zaměřil na rozvoj obecných a odborných znalostí a dovedností zaměstnanců společnosti ve čtyřech závodech (Dobrovice, České Meziříčí, Chrudim a Mělník) a tím zvýšení jejich adaptability a hodnoty na trhu práce. Projekt byl určen pro 324 zaměstnanců napříč celou organizační strukturou, přičemž převládala skupina nízko-kvalifikovaných

zaměstnanců v dělnických pozicích. Naplnění projektových cílů spočívalo zejména v realizaci komplexního vzdělávacího programu složeného z modulů zaměřených na zvýšení znalostí a dovedností v různých oblastech (soft skills, výrobní technologie, systémy řízení a jakosti, odborné znalosti z personalistiky, marketingu a financí, IT znalosti a jazykové vybavenosti).

Třetí projekt realizovaný také ve společnosti Tereos TTD, a. s., byla realizace mokré pračky plynů, která technologicky navazuje na sušárny řepných řízků tím, že odsává plyny vzniklé při sušení a snižuje emise TZL (tuhé znečišťující látky). V rámci dílčích projektových aktivity byl nově navržen skrápěcí nerezový komín pro snížení koncentrace TZL vystupujících do ovzduší.

Spolufinancování cukrovarnických podniků v Česku v PO 2014–2020 ze zdrojů Evropské unie

Podporu v tomto programovém období bylo možné získat prostřednictvím 21 operačních programů. Mezi nejvhodnější operační programy pro podniky cukrovarnického průmyslu patřily OP Životní prostředí, Lidské zdroje a zaměstnanost a Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (6).

V tomto programovém období již podniky cukrovarnického průmyslu čerpaly ve větším rozsahu, bylo realizováno 19 projektů a tentokrát již v pěti podnicích (tab. II.). Velmi aktivně tuto možnost využila společnost Tereos TTD, a. s., a to ve většině svých závodů. Projekty z evropských fondů realizovala také Litovelská

cukrovarna, a. s., a nově Hanácká potravinářská společnost, s. r. o., Cukrovar Vrbátky, a. s., a Moravskoslezské cukrovary, s. r. o. Osmnáct projektů bylo čerpáno z OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost a jeden projekt byl podpořen z OP Životní prostředí. Ve sledovaném období získal nejvíce finančních prostředků subjekt Tereos TTD, a. s., a to 102 484 989 Kč, což bylo o 80 343 799 Kč více než v předešlém programovém období. Ostatní subjekty si mezi sebe rozdělily 24 435 138,3 Kč.

Pozitivní skutečností je, že oproti minulému programovému období došlo k navýšení přidělených prostředků pro cukrovary o 93 282 137,10 Kč a také že se do programů podporovaných z fondů Evropské unie zapojilo více subjektů.

Možnosti spolufinancování rozvojových aktivit cukrovarnických podniků v Česku v PO 2021–2027 ze zdrojů EU

Pro programové období 2021–2027 je plánována podpora v rozsahu 550 mld. Kč. Tato podpora je detailně specifikována v tzv. Dohodě o partnerství, která byla mezi Českou republikou a Evropskou unií podepsána 24. 5. 2022. Na základě této dohody bude možné získat podporu prostřednictvím devíti národních tematických a integrovaných operačních programů, z nichž jsou pro cukrovary zajímavé zejména: OP Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost a Zaměstnanost+.

Nejvíce možností nabízí OP **Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost** (TAK). OP TAK disponuje alokací ve

Obr. 5. Z hrušovanského cukrovaru: nové odstředivky (nahore) a nové osvětlení hlavní výrobní budovy (dolní obrázky) v rámci projektu OPPIK – Energetické úspory v areálu Moravskoslezských cukrovarů, s. r. o.

Obr. 6. Instalace kontinuálních odstředivek B produktu v Opavě v rámci projektu OPPIK – Energetické úspory v Moravskoslezských cukrovarech, s.r.o. – realizace v roce 2021

výši 81,5 mld. Kč (12). Tato pomoc bude distribuována především formou dotací, ale je v plánu rozšířit i využívání tzv. finančních nástrojů (ve formě půjček, záruk, kapitálových vstupů, garancí apod.), které chtějí řídicí orgány posílit, neboť umožňují vícenásobné využití finančních prostředků (13). Podpora je určena zejména pro malé a střední podniky, nicméně v některých prioritách dosáhnou na podporu i subjekty v kategorii velké podniky s více než 250 zaměstnanci.

Podpora je rozdělena do šesti oblastí neboli priorit, přičemž čtyři z nich (mimo prioritní osu 3 a 6) jsou zajímavé pro cukrovarnický průmysl. Prioritní osa 1 je zaměřena na posilování podniků v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a digitální transformaci podniků v rámci níž je možné budovat či rozšiřovat výzkumné kapacity, či zavádět v podnicích automatizaci, robotiku, kyberfyzikální systémy, pořizovat výkonnostní výpočetní techniku a specializovaný software či budovat datová centra, tedy uplatňovat nástroje Průmyslu 4.0. Prioritní osa 2 je zaměřena na rozvoj podnikání a konkurenceschopnost malých a středních podniků s tím, že je podpora zacílena především na posilování udržitelného růstu, konkurenceschopnosti a na pořízení nových technologických zařízení. Je zde zařazena ale i podpora propagace na mezinárodních trzích nebo spolupráce se školami a dalšími firmami. Prioritní osa 4 je zaměřena na posun k nízkouhlíkovému hospodářství a je možné získat podporu na nové technologie, které povedou ke zvýšení energetické účinnosti či snížení produkce skleníkových plynů. Bude zde podporováno zateplení objektů, zavádění „smart“ prvků pro nakládání s energií, zelené střechy, systémy pro nakládání s dešťovou či tzv. šedou vodou, využívání obnovitelných zdrojů energie (fotovoltaické, vodní, větrné elektrárny, tepelná čerpadla, bioplyn, využití biomasy a biopaliv) a zavádění technologií s tím spojených, akumulace všech forem energie, využití odpadní energie apod. Prioritní osa 5 je zaměřena na efektivnější nakládání se zdroji, jako např. s vodou formou optimalizace spotřeby vody či přímá recyklace vody, zejména v odvětvích náročných na její spotřebu. Dále je v této ose směřována podpora na přechod

směrem k cirkulární ekonomice, tedy pořízení technologií pro zajištění recyklace odpadů, využití druhotných surovin, snižování materiálové náročnosti výroby apod. Konkrétní výzvy z jednotlivých prioritních os je vhodné sledovat prostřednictvím harmonogramu výzev či samotných výzev na stránkách řídicího orgánu programu TAK Ministerstva průmyslu a obchodu ČR (12).

OP **Zaměstnanost+** je v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí ČR a pro nadcházející programové období disponuje alokací ve výši 37,9 mld. Kč. Podpora je poskytována především formou dotací a podniky cukrovarnického průmyslu zde mohou získat podporu zejména v oblasti rozvoje zaměstnanců a inovací v oblasti pracovních podmínek.

I tento operační program je rozdělen na prioritní osy. Z celkových šesti prioritních os je pro podniky určena zejména první prioritní osa s názvem Budoucnost práce. V této ose bude podporováno zavádění flexibilních forem práce, zavádění tzv. managementu mateřské a rodičovské práce, které by měly přispět k udržování kompetencí během čerpání rodičovské dovolené, vzdělávání osob na rodičovské dovolené apod., podpora realizace genderových auditů s cílem posílení rovných příležitostí pro ženy a muže v podnicích a podpora aktivit vedoucích k posilování role sociálního dialogu při snižování platové nerovnosti žen a mužů. V této ose je možné získat podporu na vzdělávání v oblasti socioekonomických změn, přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku, čtvrtou průmyslovou revoluci, tvorbu podnikových vzdělávacích plánů a přípravu podnikových lektorů, realizaci vzdělávacích programů zaměstnanců, kteří jsou ohroženi propouštěním v důsledku transformace ekonomiky. Celkově je podporována adaptace zaměstnanců na technologické změny např. formou celoživotního vzdělávání, age managementu, vytváření kvalitního pracovního prostředí atp. Podporována je i spolupráce podniků při vzdělávání navzájem či s dalšími partnery. Podpora může být získána také prostřednictvím partnerů – např. vzdělávacích institucí, úřadů práce nebo poradenských firem zaměřených na celoživotní kariérní poradenství apod. (14).

OP **Životní prostředí** disponuje alokací 62,1 mld. Kč, ta je však primárně určena pro veřejné subjekty na opatření v oblasti energetické účinnosti, získávání energie z obnovitelných zdrojů, adaptaci na změnu klimatu, udržitelné hospodaření s vodou, přechod na oběhové hospodářství a posilování ochrany přírody a diverzity. Zde mohou získat podniky omezenou podporu ve specifických případech, např. pokud splňují podmínky podpory pro vlastníky pozemků, které jsou ohroženy klimatickými změnami, nebo se mohou částečně zapojit do aktivit na ochranu vody a udržitelnému hospodaření s vodou (15).

V novém programovém období je ještě k dispozici OP **Spravedlivá transformace**, ale ten je určen pouze pro tři kraje – Karlovarský, Moravskoslezský a Ústecký. Je zde možné získat podporu na snižování dopadů transformace uhelných regionů na klimaticky neutrální ekonomiku. Tedy ani pro cukrovarnické podniky lokalizované v těchto krajích zde velký prostor pro získání podpory není. V menším rozsahu je možné získat podporu formou spolupráce, např. se vzdělávacími organizacemi, a to nejen v OP Zaměstnanost+, ale také v OP **Jan Amos Komenský** v oblasti výzkumu.

Díky své lokaci mimo region Prahy mohou dosáhnout všechny cukrovarnické podniky na podporu z dalších programů. Vedle přímých žádostí do uvedených operačních programů je možné získat podporu v rámci územní dimenze podle místa jejich působnosti – část podpory je v Česku distribuována prostřednictvím tzv. **integrovaných územních investic** (ITI) v hlavních

českých aglomeracích (16) nebo prostřednictvím tzv. komunitně vedeného rozvoje prostřednictvím regionálně omezených výzev **Místních akčních skupin** (17). Většina cukrovarů sídlí v území ITI – Ostravská, Hradecko-pardubická, Olomoucká a Mladoboleslavská aglomerace, ale pokud sídlí nebo mají závody v menších obcích, jsou i na území Místních akčních skupin, a tento zdroj financí, sice spíše pro menší projekty, je jim také dostupný.

Zásadní změna proti předchozímu programovému období spočívá v mimořádné pestrosti dostupných fondů. Kromě klasických fondů EU se objevují zcela nové nástroje, primárně vytvořené v reakci na krizi způsobenou pandemií nemoci covid-19 (např. Modernizační fond, Fond spravedlivé transformace), schéma podpory se tím sice stává méně přehledným, ale na druhou stranu se zvyšují dostupné finanční zdroje a rozšiřují se oblasti podpory.

Ještě před podepsáním Dohody o partnerství byla nabídnuta pomoc v rámci **Národního plánu obnovy** (NPO), programu, který byl připraven ve spolupráci s EU v rámci Evropského plánu obnovy a slouží na překlenutí dopadů pandemie COVID-19 na ekonomiku a společnost. Jeho realizace je plánována pro období 2021–2026. NPO disponuje alokací 190 mld. Kč a je zaměřen na 6 oblastí: digitální transformaci, fyzickou infrastrukturu a zelenou tranzici, výzkum, vývoj a inovace, vzdělání a trh práce, instituce a regulace a podporu podnikání v reakci na COVID-19 a zdraví a odolnost obyvatel. I zde mohou cukrovarnické podniky získat podporu, např. na digitální transformaci podniků, fotovoltaické elektrárny, posílení výzkumu a vývoje apod. (18). Tento plán čerpá ze zdrojů končícího programového období, evropských zdrojů, národních zdrojů a bude pokračovat také v dalším programovém období. Zde jsou již vyhlášovány průběžně výzvy i pro subjekty ze soukromého sektoru (18).

U všech operačních programů jsou nebo v nejbližší době budou k dispozici harmonogramy výzev, umožní se zorientovat, jaké výzvy a kdy budou vyhlášovány, a připravit se v případě vhodné výzvy s dostatečným předstihem. Výzvy jsou kolové (k určitému datu) nebo průběžné (žadatelé mohou podávat žádosti průběžně až do vyčerpání alokace). Žádat lze pouze elektronicky prostřednictvím aplikace MS2021+ a ISKP2021+ (nástupců současných aplikací pro zadávání žádostí MS2014+ a ISKP2014+

s velmi podobnou funkcionalitou). V případě malých zkušeností je možné využít rozsáhlé infrastruktury v oblasti služeb, která se během programového období postupně vybuďovala; na trhu působí řada poradenských společností, které jsou schopny pomoci se zpracováním a podáním žádosti i se samotným řízením projektu dle pravidel příslušného operačního programu a výzvy.

Možnosti podpory nejsou omezeny jen na národní operační programy, ale lze získat podporu také přímo z úrovně EU prostřednictvím unijních programů, jako je např. v oblasti výzkumu a vývoje program Horizon Europe, v oblasti posilování partnerství Erasmus+, nebo prostřednictvím programů na podporu mezinárodní spolupráce, jako jsou programy Interreg pro přeshraniční spolupráci, nadnárodní a meziregionální spolupráci. Zde je však nutné být součástí tzv. konsorcií, tedy sdružení partnerů se společným zaměřením (19).

Diskuse

Výhodou zdrojů z evropských fondů je, že jsou poskytovány zejména formou nenávratné dotace, avšak i v případně nutnosti spolufinancování jsou náklady na tento zdroj financování výrazně nižší, než je tomu u běžných komerčních zdrojů. V kontextu posledních geopolitických událostí se jeví jako dvojnásobně zajímavé využít tyto zdroje na podporu změn v oblasti energetiky, zejména pro oblast průmyslu, jako je cukrovarnictví, které jsou na energetické i další zdroje, v porovnání s dalšími oblastmi průmyslu, poměrně náročné. Vedle investic do technologií směrem k udržitelnosti je možné financovat i aktivity vedoucí ke zlepšení podmínek pro zaměstnance zahrnutelné do společenské odpovědnosti firem, což jsou obecné trendy, které vedou ke zvýšení konkurenceschopnosti podniků a zlepšení pracovních podmínek. Podporu v oblasti sociální zatím cukrovary příliš nevyužívaly, je jí tedy možné doporučit.

S podporou z evropských fondů jsou spojena i určitá negativa, na které je nutné se připravit. Je to zejména poměrně komplikovaný systém pravidel a metodik, které je nutné při čerpání dotace dodržovat. Nevýhodou je, že i přes snahu MMR ČR sjednotit

Obr. 7. Pořízení odstředivek v litovelském cukrovaru bylo z realizováno v rámci OPPIK „Úspory energií – Litovelská cukrovarna, a. s.“

Obr. 8. HPS Prosenice – OP PIK „Instalace fotovoltaické elektrárny“

metodiky pro žadatele a příjemce budou i v tomto programovém období mít jednotlivé operační programy své vlastní rozdílné metodiky. Žadatel a následně řešitel se musí připravit na poměrně náročnou administrativu, i přes posun k elektronizaci administrace provází tyto projekty spravování rozsáhlé dokumentace.

Bylo zdůrazněno, že čerpat významnou finanční podporu pro svůj rozvoj, mohou cukrovarnické podniky prostřednictvím národních operačních programů v podstatě jen formou projektů. Obecně platí, že žadatel upozorňuje své zaměstnance, aby řádně vyplnili a popsali vše, co vyhlášovatel výzvy z fondů EU požaduje, a pečlivě zdůraznili přínosy, protože jen to povede ke kladnému rozhodnutí o přijetí žádosti projektu k financování. Objem

Obr. 9. OP PIK „Realizace energeticky úsporných opatření ve společnosti Hanácká potravinářská společnost“: krystalové odstředivky BMA 1810E (vlevo); meziproduktové kontinuální odstředivky BWS 3000L (vpravo)

takto získaných prostředků našimi cukrovarnickými podniky z fondů EU v minulých programových obdobích ukazuje, že se to mnohým našim firmám daří.

Je však třeba si uvědomit, že v této fázi se jedná o akt získání financí pro uskutečnění určitého konkrétního firemního záměru na základě předprojektové studie, která je v praxi projektového řízení (i EU) označována jako studie proveditelnosti (Feasibility Study). Zkušenosti ukazují, že kvalita a tým i pravděpodobnost získání financí na projekt silně vzroste, pokud si firma nejprve zpracuje podle zásad projektového řízení studii příležitosti (Opportunity Study). Ta rozebírá základní otázky vhodnosti, rozsahu, obsahu a cíle projektu, které jsou kritickými faktory pro úspěch zamýšleného projektu. Analýzou zamítnutých žádostí lze zjistit, že téměř polovina z nich má příčinu právě v jejich nedomyšlenosti nebo dokonce absenci a že si firmy tuto studii nevypracovaly, viz např. (20). Navíc je získání potřebných finančních prostředků pouze základním předpokladem pro realizaci příslušného firemního záměru. Praxe v oblasti realizace schválených projektů dokládá, že řada z nich je realizována neúspěšně, viz např. (21). Přitom se ukazuje, že členům našich projektových týmů chybí profesní odbornost v řízení a administraci projektů. Podceňují se dovednosti, které jsou mezinárodně vyžadovány u projektových manažerů v mezinárodních standardech projektového řízení PMI nebo IPMA (22, 23), protože české firmy podceňují certifikované vzdělávání svých zaměstnanců v oblasti projektového řízení. Kvalitní projektové řízení podle ČSN ISO 21 500 a ČSN ISO 10 006 je však základem úspěšné realizace a skutečně dosažených přínosů schválených projektů (24).

Souhrn

Zdroje, které byly k dispozici v minulých programových obdobích (PO) a budou k dispozici v začínajícím PO 2021–2027 z evropských fondů, jsou zajímavým zdrojem financování rozvojových aktivit cukrovarů zaměřených zejména na posun k udržitelnosti, digitalizaci, zavádění nejnovějších technologií, snižování energetické náročnosti a zlepšení podmínek pro zaměstnance. České cukrovary využily tuto možnost jak v PO 2017–2013, tak v PO 2014–2020 a jejich zapojení mělo zvyšující se tendenci. V nadcházejícím PO 2021–2027 budou mít možnost získat další podporu zejména z OP TAK a Zaměstnanost+. V současnosti je možné využít i výzev Národního plánu obnovy a je v zájmu cukrovarů se zorientovat i v možnostech podpory prostřednictvím integrovaných teritoriálních investic či přímo z programů na evropské úrovni. Důležité je nejen se seznámit s nabídkou programů a pravidly čerpání, ale také nepodcenit dovednost v oblasti projektového řízení, neboť to může významně přispět k úspěšnosti při podání žádosti i samotné realizaci projektů.

Klíčová slova: cukrovary, evropské fondy, programové období, operační programy, projektové řízení, Česká republika.

Literatura

1. Čistá pozice ČR vůči EU dosáhla v roce 2021 bezmála 89 mld. Kč. MF ČR, 2022, [online] <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/cista-pozice-cr-vuci-eu-dosahla-v-roce-2-46333>.
2. Evropské fondy v ČR. MMR ČR, 2022, [online] <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr>.
3. Doboda o partnerství v programovém období 2021–2027. MMR ČR, 2022, [online] https://dotaceeu.cz/getattachment/Evropske-fondy-v-CR/KOHEZNI-POLITIKA-PO-ROCE-2020/Priprava-obdobi-2021-2027/s/Verejna-konzultace-k-prvnimu-navrhu-Dohody-o-partn/Dohoda_o_partnerstvi_2021-2027_v16-12-2021.pdf.aspx?lang=cs-CZ.
4. Programové období 2004–2006. MMR ČR, 2022, [online] [https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/programove-obdobi-2004-2006-\(1\)](https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/programove-obdobi-2004-2006-(1)).
5. Čerpání v období 2007–2013. MMR ČR, 2022, [online] <https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/programove-obdobi-2007-2013/cerpani-v-obdobi-2007-2013>.
6. Čerpání v období 2014–2020. MMR ČR, 2022, [online] <https://www.dotaceeu.cz/cs/statistiky-a-analyzy/cerpani-v-obdobi-2014-2020>.
7. Regional GDP per capita tanged from 32 % to 260 % of the EU average in 2019. Eurostat, 2021, [online] <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210303-1>.
8. Svatošová, V.: Hodnocení současného ekonomického vývoje cukrovnických podniků v České republice. *Listy cukrov. řepář.*, 137, 2021 (2), s. 73–78.
9. Čerpání v období 2007–2013. MMR ČR, 2022, [online] <https://www.dotaceeu.cz/cs/statistiky-a-analyzy/cerpani-v-obdobi-2007-2013>.
10. Statistika a analýzy. MMR ČR, 2022, [online] <https://dotaceeu.cz/cs/statistiky-a-analyzy>.
11. KOSTALOVA, J.; TETREVOVA, L.; PATAK, M.: The System of Support for Projects Co-financed by EU Funds in the Czech Republic, *Transylvanian Rev. of Administrative Sci.*, 45E/2015, s. 97–115.
12. Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost. Agentura pro podnikání a inovace, 2022, [online] <https://www.agentura-api.org/cs/op-tak/>.
13. Finanční nástroje. MPO ČR, 2019 [online] <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/financni-nastroje/financni-nastroje--249797/>.
14. Programové období 2021 (OP TAK) 2021–2027. Ministerstvo sociálních věcí ČR, 2027, [online] <https://www.esfcr.cz/opz-plus>.
15. Programové období 2021–2027. MŽP ČR, [online] <https://www.esfcr.cz/opz-plus>.
16. Integrované územní investice. MMR ČR, 2022, [online] <https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/iti>.
17. Tvorba a aktualizace strategií CLLD. Národní síť MAS, 2022, [online] <http://nsmas.cz/tvorba-a-aktualizace-strategii-sclld/>.
18. Národní plán obnovy. Úřad vlády ČR, [online] <https://www.planobnovy.cz/>.
19. Unijní programy 2021–2027. MMR ČR, [online] https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-2021_2027.
20. FRANK, D.; ALBRECHT, V.: Účast ČR v H2020 v programu Euroatom v období leden 2014 – červenec 2015. [online] <https://www.h2020.cz/files/svobodova/Echo-05-06-2015-priloha-web.pdf>.
21. Závěrečné hodnocení programu na podporu aplikovaného výzkumu a inovací GAMA. TA AV ČR, [online] https://www.tacr.cz/wp-content/uploads/documents/2021/04/29/1619707552_Program%20GAMA_z%20C3%A1v%20C4%9Bre%20C4%8Dn%20C3%A9%20hodnocen%C3%AD%20-%20Anna%20Je%20C5%99%20C3%A1bko-v%20C3%A1.pdf.
22. *A Guide to the Project Management Body of Knowledge*. 6. ed., Project Management Institute, 2017, 976 s., ISBN 978-1-62825-184-5.
23. DITTMANN, K.: *Project Management (IPMA)*. Freiburg: Haufe Lexware, GmbH, 2021, 238 s., ISBN: 3648148303.
24. MELECKY, L.; STANICKOVA, M.: Complexity of the Project Cycle Management and Logical Framework Approach: Challenges or Standards in the EU Case? In *Proc. 4th Int. Conference on European Integration*, 2018, s. 1035–1042.

Obr. 10. Odštědivky BMA E1810-230, instalované letos v rámci OP PIK „Realizace energeticky úsporných opatření ve společnosti Cukrovar Vrbátky a. s.“

Kostalova J., Doskokil R., Smolikova L., Lacko B.: Support from European Union Resources for Sugar Companies in Czechia (Funding Development from European Funds and Opportunities for Support in Programming Period 2021+)

The European resources that were available in previous programming periods and will be available in the forthcoming programming period 2021–2027 are an interesting source of funding for sugar industry development activities aimed mainly at moving towards sustainability, digitization, implementation of the latest technologies, reducing energy intensity, and improving conditions for employees. Czech sugar factories have used this opportunity in both programming periods 2017–2013 and 2014–2020, and their involvement has seen an increasing tendency. In the forthcoming programming period 2021–2027 they will have the opportunity to obtain further support, especially from the operational programmes Technologies and Application for Competitiveness and Employment+. At present, it is also possible to take advantage of the National recovery plan calls and it is in the interest of sugar companies to navigate the possibilities of support through integrated territorial investments or directly from programs at the European level. It is important not only to get acquainted with the offer of programmes and the rules of funding, but also not to underestimate the skills in the field of project management, as this can contribute to the success of the submitted applications and the implementation of projects.

Key words: sugar companies, European funds, programming period, operational programs, project management, Czech Republic.

Kontaktní adresa – Contact address:

Ing. Jana Košťálová, Ph.D., Univerzita Pardubice, Fakulta chemicko-technologická, Katedra ekonomiky a managementu chemického a potravinářského průmyslu, Studentská 95, 532 10 Pardubice, Česká republika, e-mail: jana.kostalova@upce.cz